

پرسش ها و پاسخ های تشریحی درس شش کتاب اقتصاد نونگاشت

تهیه و تنظیم : حمیدرحیمی استان اصفهان

- ۱- دولت ها با چه اهدافی در اقتصاد دخالت می کنند؟ ۱- نظارت بر چگونگی فعالیت های اقتصادی ۲- صدور مجوز برای فعالیت های اقتصادی ۳- نظارت بر قیمت ها ۴- ارائه کالاها و خدمات عمومی ۵- وضع و اجرای قوانین اقتصادی مانند: قوانین مالیاتی، حقوق مالکیت، قوانین خرید و فروش و امنیت اقتصادی ۶- نظارت بر کیفیت کالاها و خدمات
- ۲- ابزارها و منابع مالی دولت ها را نام ببرید: مالیات ها، فروش دارایی های تجدیدناپذیر مانند نفت و گاز، فروش خدمات دولتی مانند آب و برق و مخابرات و... ، فروش محصولات که در بنگاه های اقتصادی دولتی تولید شده اند مانند آهن و فولاد و پتروشیمی مراکز دولتی
- ۳- مالیات چیست؟ مبلغی است که دولت برای تامین سطحی از کالاها و خدمات عمومی از مردم دریافت می کند.
- ۴- اهداف دولت ها از دریافت مالیات چیست؟ ۱- ایجاد و افزایش درآمد دولت ۲- کنترل، نظارت و سیاست گذاری بر فعالیت های اقتصادی و اجتماعی (کاهش فعالیت های نامناسب مردم و تشویق فعالیت های مطلوب)
- ۵- دولت ها چه هزینه ها و فعالیت هایی دارند که برای تامین منابع مالی آنها، مجبور به دریافت مالیات هستند؟ امنیت و دفاع داخلی و خارجی، امور قضایی، آموزش، بهداشت، امور فرهنگی و هنری، پرداخت دستمزد کارکنان دولت
- ۶- چگونه دولت ها به کاهش فعالیت های نامناسب مردم و تشویق فعالیت های مطلوب می پردازند؟ دولت ها می توانند با وضع سیاست ها و قوانین جلوی برخی رفتارهای نامناسب را بگیرند یا آنها را کاهش دهند. مثلا با وضع مالیات سنگین بر سیگار، موجب افزایش قیمت این کالا و کاهش میزان مصرف این کالای بیماری زا شوند یا مالیات بر بنزین و گازوئیل می تواند میزان مصرف این کالاها را کاهش دهد و آلودگی هوا را کاهش دهند. البته گاهی دولت ها از فعالیت های مفید مالیات کمتری دریافت می کنند یا اصلا مالیات نمی گیرند. مثلا برخی از فعالیت های فرهنگی، آموزشی یا هنری از پرداخت مالیات معاف می شوند یا از کارخانه ها در مناطق محروم مالیات کمتری می گیرند تا سرمایه داران به تاسیس کارخانه در مناطق محروم کشور تشویق شوند. یا کارخانه ها در مناطق بزرگ کشور مجبور به پرداخت مالیات محیط زیست می شوند تا سرمایه دار را تشویق کنند تا برخی کارخانه ها را از مناطق بزرگ و شلوغ کشور به سایر مناطق منتقل کنند.
- ۷- انواع مالیات چیست؟ ۱- مالیات مستقیم که مبلغ آن مستقیما از مردم دریافت می شود. ۲- مالیات غیر مستقیم که به صورت بخشی از قیمت کالا از مشتری (مصرف کننده) دریافت می شود.
- ۸- منظور از مودی مالیات چیست؟ کسی که پرداخت کننده مالیات است مودی مالیات نامیده می شود.
- ۹- مالیات مستقیم به چند دسته تقسیم می شوند؟ دو دسته: ۱- مالیات بر دارایی که متناسب با ثروت مودی مالیات از آنها گرفته می شود. هرگاه فردی دارایی و ثروت خود را انتقال بدهد مثلا منزل یا مغازه

- ای را به دیگری واگذار کند، دولت از او مالیات می گیرد. مهم ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی های باقی مانده شخص فوت شده، مالیات دریافت می شود. ۲- مالیات بر درآمد که از افراد و شرکت ها متناسب با درآمدشان دریافت می شود که مهم ترین نوع مالیات در جامعه است. (مالیات بر درآمد خود به چندین بخش تقسیم می شود: مالیات بر درآمد کشاورزی، مالیات بر حقوق و دستمزد، مالیات بر مشاغل آزاد، مالیات بر درآمد املاک مانند اجاره، مالیات بر درآمدهای اتفاقی (مثلا جایزه) مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی (شرکت ها))
- ۱۰- مالیات غیر مستقیم به چند دسته تقسیم می شود؟ مهم ترین انواع مالیات در کشور ما سه دسته هستند: ۱- عوارض گمرکی و خدماتی ۲- مالیات بر مصرف ۳- مالیات بر ارزش افزوده
- ۱۱- منظور از عوارض گمرکی و خدماتی چیست؟ مالیاتی هستند که بر روی صادرات و واردات کالاهای مختلف قرار می گیرند. که به تعرفه های گمرکی نیز شناخته می شوند. این نوع مالیات ها تابع سیاست های کلان اقتصادی کشور هستند مثلا اگر دولت بخواهد از صنایع خودروسازی کشور حمایت کند بر روی خودروهای وارداتی خارجی عوارض گمرکی بالایی قرار می دهد تا قیمت آن کالای خارجی گران تر از کالای داخلی شود و کالای داخلی امکان فروش و فعالیت داشته باشد. یا اگر بخواهد مقدار تعادلی در کالایی حفظ شود بر صادرات آن کالا تعرفه هایی وضع می کند تا صادرات آن کالا کاهش یابد و در داخل با کمبود آن کالا مواجه نشویم.
- ۱۲- عوارض گمرکی و خدماتی چه تاثیرات اقتصادی در جامعه دارند؟ ۱- درآمدی برای دولت ها هستند. ۲- از طریق این عوارض دولت ها سیاست های حمایتی خود از صنایع داخلی را به پیش می برند.
- ۱۳- برخی از عوارض خدماتی را نام ببرید. عوارض خودرو، عوارض نوسازی و دفع پسماند (که به شهرداری داده می شود).
- ۱۴- مالیات بر مصرف را توضیح دهید. مالیاتی است که مصرف کننده با خرید کالا به دولت پرداخت می کند یعنی بخشی از قیمت کالا که توسط مصرف کننده پرداخت می شود مالیات بر مصرف است. هرچه مصرف بیشتر باید پرداخت این نوع مالیات نیز بیشتر خواهد بود. (البته تولید کننده و فروشنده باید آن را پرداخت کنند که عملا بر دوش مصرف کننده قرار می گیرد.) مالیات بر نوشابه و سیگار از این دسته مالیات ها هستند.
- ۱۵- ارزش افزوده چیست؟ کالا در فرایند (مراحل) تولید خود مرحله به مرحله ارتقا ارزش پیدا می کند یعنی مثلا مقداری پنبه در مرحله اول ۱۰ میلیون تومان است سپس در مرحله دوم به نخ تبدیل می شود و قیمت کل محصول ۱۷ میلیون تومان می شود. در مرحله سوم به پارچه تبدیل می شود و ارزش کل این پارچه ها ۲۵ میلیون می شود و در مرحله چهارم این پارچه ها به لباس تبدیل می شوند و ارزش ۴۰ میلیون تومان پیدا می کنند. در مرحله اول ارزش محصول ۱۰ میلیون تومان، در مرحله دوم ۷ میلیون تومان، در مرحله سوم ۸ میلیون تومان و در مرحله چهارم ۱۵ میلیون تومان اضافه می شود.
- ۱۶- مالیات بر ارزش افزوده را توضیح دهید. مالیاتی است که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در مراحل تولید تا مصرف نهایی در نظر گرفته می شود. مثلا کالایی در فرایند تولید خود چهار مرحله را پشت سر می گذارد در هر مرحله از تولید مالیاتی به آن

مرحله تعلق می گیرد که تولید کننده باید در همان مرحله آن را پردازد و نمی توان آن را یکجا از مصرف کننده نهایی دریافت کرد.

- ۱۷- مالیات بر ارزش افزوده چه ویژگی مهمی دارد؟ این مالیات با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می دهد و از مالیات ستانی مضاعف جلوگیری می کند، زیرا مالیات پرداخت شده تولید کنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می شود. کالاهای واسطه ای از پرداخت مالیات معاف می شوند.
- ۱۸- منظور از کالاها و خدمات واسطه ای چیست؟ کالاها و خدماتی هستند که هنوز به آخرین مرحله تولید جهت مصرف نرسیده اند. مثلاً ورق فولاد که هنوز به خودرود تبدیل نشده است. یا شاسی ماشین که هنوز قطعات زیادی نیاز دارد تا یا ماشین جهت استفاده بشود.
- ۱۹- دولت در جریان چرخشی درآمد بین خانوارها و شرکت ها (بنگاه های اقتصادی) چه نقشی دارد؟ دولت در بازار هم تولید کننده وهم خریدار است. با دریافت مالیات به سیاست گذاری اقتصادی می پردازد.
- ۲۰

۲- نوع مالیات را در هر یک از موارد زیر تعیین کنید.

مسقیم بر درآمد

○ کارفرمایان باید درصدی از دستمزد کارکنان خود را به دولت پرداخت کنند.

○ افرادی که خانه، ویلا، خودروهای لوکس و... دارند، ملزم به پرداخت درصدی از ارزش دارایی

غیرمسقیم بر دارایی

خود به دولت هستند.

○ دولت تصمیم می گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید مالیات پردازند.

غیرمسقیم مصرف

○ شرکت ها باید درصدی از سود خودشان را به دولت پردازند.

مسقیم بر درآمد

○ کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند

- ۲۱- چرا دولت به عنوان یک بازیگر باید در میدان کسب و کار حضور داشته باشد؟ جهت ایجاد نظم در بازار و ایجاد نظارت و هماهنگی بین عوامل تولید و بازیگران اقتصادی

۱- هر یک از موارد زیر را تحلیل کنید و مشخص کنید که آیا این تغییر می‌تواند یک فعالیت

اقتصادی را که مشمول مالیات می‌شود، تشویق یا دلسرد کند؟ پاسخ را توضیح دهید.

تشویق به کاهش مصرف و کمک به محیط زیست

○ دولت مالیات ۱۰۰۰ تومانی بر بطری‌ها و قوطی‌های پلاستیکی وضع می‌کند.

○ دولت مبلغ کمک‌های خیریه را که می‌تواند هنگام محاسبه مالیات بر درآمد از درآمد کسر

افزایش کمک به نیازمندان

شود افزایش می‌دهد.

○ دولت مالیات حقوق و دستمزد کارفرمایان را کاهش می‌دهد.

تشویق کارفرمایان به تولید

○ دولت بر غذاهایی که حاوی سطوح بالای چربی و سطح بالایی از سدیم هستند، مالیات

تشویق مردم به تغذیه سالم

اعمال می‌کند.

○ دولت قوانین را تغییر می‌دهد تا شرکت‌ها مالیات بیشتری بپردازند.

دلسردی شرکت‌های کوچک

○ دولت مالیات بر فروش خودروهای جدید را حذف می‌کند.

تشویق خرید و فروش خودرو

○ دولت نرخ مالیات املاک برای کارخانجات جدید را کاهش می‌دهد.

تشویق به راه اندازی شرکت‌های جدید

۳- کارگاه ایران سبز، به همراه سه کارگاه مجاور دیگر، از مجموع کالاها و امکانات عمومی که دولت در اختیار آنها قرار داده است، مطابق با موارد زیر از مزایای آن بهره‌مند می‌شود.

- احداث و تجهیز جاده‌ای که برای تسهیل حمل و نقل در کنار کارخانه احداث شده است، به ارزش سالانه ۵۰ میلیون تومان

- احداث و تجهیز مجموعه سامانه روشنایی بیرون از کارخانه به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان

- تأمین امنیت راه‌ها و بازار خرید مواد اولیه و فروش محصولات به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان

- ایجاد و نگهداری امکانات رفاهی و بهداشتی در نزدیکی کارخانه به ارزش سالانه ۲۰ میلیون تومان

○ اگر قرار بود آقای محمدی به عنوان مدیرعامل کارگاه، خودش هزینه این موارد را پرداخت کند، چه تغییری در درآمد و سود و زیان سالانه شرکت او حاصل می‌شد؟ (اطلاعات مربوط به هزینه‌ها و درآمد شرکت در تمرین درس اول آمده است.)

پاسخ: جمع هزینه‌های عمومی که دولت پرداخت کرده است:

$$۱۳۰ \text{ میلیون تومان} = ۲۰ \text{ میلیون} + ۳۰ \text{ میلیون} + ۳۰ \text{ میلیون} + ۵۰ \text{ میلیون تومان}$$

طبق اطلاعات تمرین صفحه ۱۱ کتاب: درآمد شرکت آقای محمدی = ۲۵۰۰۰۰۰۰۰ (دو ونیم

میلیارد) جمع هزینه‌های شرکت: ۲۴۸۰۰۰۰۰۰ (دو میلیارد و چهارصد و هشتاد میلیون)

اینک هزینه‌های شرکت را با هزینه‌های عمومی جمع می

کنیم: ۲/۶۱۰ میلیارد = ۱۳۰ میلیون + ۲/۴۸۰ میلیارد

۱۱۰ - میلیون = ۲/۶۱۰ میلیارد (کل هزینه‌ها) - ۲/۵ میلیارد (درآمد)

اگر شرکت آقای محمدی هزینه‌های عمومی را پرداخت کن ۱۱۰ میلیون ضرر می‌کند.

○ اکنون فرض کنید دولت، مالیاتی معادل ۵ درصد به‌طور سالانه، بر درآمدهای شرکت تولیدی آقای محمدی وضع کرده است. اولاً تأثیر این مالیات را بر سود و زیان سالانه شرکت محاسبه کنید. ثانیاً هزینه مالیات را با منافع به‌دست‌آمده از امکانات عمومی مقایسه کنید و تحلیل کنید که آیا پرداخت مالیات به نفع شرکت است یا به ضرر آن.

میزان ۵ درصد درآمد شرکت:

$$\frac{۲}{۵} \text{ میلیارد} \times ۵ = ۱۰۰ \text{ میلیون}$$

۲/۶۰۵ میلیارد = ۱۲۵ میلیون (مالیات) + ۲/۴۸۰ میلیارد هزینه ها = مجموع هزینه ها

۱۰۵ - میلیون = ۲/۶۰۵ میلیارد - ۲/۵ میلیارد = سود یا زیان

در صورتی که شرکت آقای محمدی ۵ درصد مالیات پرداخت کند ۱۰۵ میلیون ضرر می کند.